Ad quas fabulas accedit poema quod inscriptum est

Κένταυρος,

ab *Aristotele* ῥαψῳδία nominatum, ab *Athenaeo* δρᾶμα πολύμετρον, de quo infra disputabimus.

Ex argumentis quae a poetis Graecorum tragicis tractata esse scimus propria Chaeremoni sunt *Ἰώ* et *Μινύαι*, *Ἀλφεσίβοια* vero et *Θυέστης* ex iis fabulis, de quibus scribit *Aristoteles* Poet. XIII, 7: *πρὸ τοῦ μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν, νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται, οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα καὶ Οἰδίπουν καὶ Ὀρέστην καὶ Μελέαγρον καὶ Θυέστην καὶ Τήλεφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ ἢ ποιῆσαι.* cf. XIV fin. Neque caussa latet*).

Satyrica dramata si scripserit Chaeremo, id quod negat Welckerus, ad ea referendae videntur fabulae Achilles Thersitoctonus, Io, Dionysus. Quot autem omnino fabulas Chaeremo composuerit non constat neque aliunde de pleno earum numero licet coniecturam periclitari. Nam trilogias sive tetralogias poetam condidisse vix sibi quisquam persuadebit, licet ea componendi ratio ad recentissima usque tragicae artis tempora Athenis obtinuerit; qua de re cf. Welcker. p. 894 sq. Neque quaeri potest, quot quasve poeta fabulas in scaenam commiserit aut num quae commissae victoriam reportarint. Nullas enim docuisse fabulas Chaeremonem certe probabilius est. Quae autem id genus alia in eiusmodi quaestione in disceptationem solent vocari, ea quum expediri in hac nostra caussa nullo modo possint praeteriisse satius est. Vix tamen dubium videtur, quin poeta, cuius etiamnunc octo circumferantur fabularum nomina tamque larga fragmentorum copia exstet et quo legendo veteres mirum quantum videantur fuisse delectati, ipse eximia quadam ingenii felicitate praeditus, in magna quae illis temporibus erat tum tragicorum tum tragoediarum ubertate earumque spectandarum legendarumque flagranti studio vel potius furore, non parvum earum numerum composuerit.

Praeterea griphus quidam Chaeremonis asservatus est in vitem scriptus atque etiam tria epigrammata Chaeremonis nomine insignita, quorum de tertio quidem dubium visum est, num eiusdem poetae sit, qui superiorum fuerit auctor. Quum in Meleagri *στεφάνον* Chaeremo receptus fuerit poeta, certe ex eo coniicias, eum satis antiquum fuisse. cf. Antholog. Gr. XIII p. 870. Quare nulla caussa adesse videtur, cur duo illa epigrammata, quae ad Argivorum et Spartanorum de agro Thyreatico pugnam spectant, ab tragico poeta profecta esse negemus.

CAPVT QVINTVM.

TRAGICVS POETA CHAEREMO QVO IVRE IDEM FVISSE COMICVS PERHIBEATVR, QVAERITVR.

Iam dicendum est de discrimine quo veterum scriptorum alii Chaeremonem tragicis, alii comicis poetis adnumerent. Qua de caussa etiam ex recentioribus eum comicum fuisse statue-

*) *Gravenhorstius* de caussis corruptae post bellum Peloponneiacum apud Graecos artis tragicae p. 7: Immani

runt Grotius, Gyraldus, Hertelius, Vossius; tragoediis eundem et comoediis scribendis operam navasse opinatus est Heeren. ad Stob. Ecl. I p. 196. cf. II p. 148; fuissetne alius Chaeremo comicus an idem poeta in utroque genere laborarit, dubitavit Schweighaeuserus; tragicum esse poetam affirmarunt Cuperus, Kuesterus, Fabricius, alii.

Tragicum Chaeremonem poetam distincto testimonio perhibent *Theophrastus* apud Athen. XIII p. 562. e. et ipse *Athenaeus* II p. 35. d. et 43. c., quo eum loco perstringit Eubulus, XIII p. 608. a. et XV p. 679. f. Accedit *Eustathius* Comment. in Odyss. 1545, 53. Quibus locis omnibus Chaeremo aut τραγικὸς aut τραγῳδοποιὸς aut τραγῳδὸς vocatur*). Comicum vero poetam faciunt *Suidas*, *Eudocia* et *Anonymus* ad Aristot. Rhet. III, 69. b.

Auctoritatem horum testium ponderanti dubium esse non potest, utris maior fides habenda sit. Grammaticos autem et scholiastas in distinguendis poetis tragicis et comicis parum accuratos confudisse saepenumero, ut tragoediae et comoediae, sic etiam utrorumque poetarum nomina exemplis demonstratum est quam plurimis. Nominamus tantum Aristiam Phliasium (Aelian. Nat. Anim. VI, 51.) Agathonem (de quo vide quae disseruit Bentleius de epistol. Eurip. ed. Lips. p. 63. et satis copiose Martini de Agathone. 1839. p. 4 sqq.), Iophontem (de quo iam Lessing. de vita Soph. p. 132.); de Ione (Nieberding. p. 5 sq.) infra dicemus**).

Sed de Chaeremone quum caussa non ita certa sit, nullus ut dubitandi locus relinquatur, res paullo altius repetenda videtur. Litterarum atque imprimis poesis genera apud Graecos tam arctis inclusa fuisse limitibus, ut suum quaeque gens sibi quasi peculiare vindicaret, inter omnes constat. Quae quidem lex adeo valuit, ut etiam singuli poetae in suo quisque genere quod excolendum sibi sumpserant sese continerent neque ad comoedias scribendas tragici neque comici ad tragoedias se converterent. Quid, quod ne actores quidem fabularum tragicis poetis et comicis iidem fuerunt. cf. insignem locum Platonis de Rep. III p. 395. a. b. (Ion. p. 534.) et quae eo allato disputaverunt Bernhardyus Litt. Gr. I p. 114 et 115. cf. p. 30, qui eius rei ne apud Alexandrinos quidem reperiri exemplum monet, et Meinekius l. c. p. 503. 425. 236. In eadem sententia est Welckerus l. c. p. 896. cf. p. 1296. Quamquam Socrates ille Platonicus (Sympos. p. 223. D) eiusdem viri asseverat esse et tragoediam scribere et comoediam, utramque igitur artem necessario quodam vinculo esse coniunctam; ad quam quidem eius sententiam, nisi coacti, Agatho et Aristophanes non accessisse dicuntur***).

---

enim facinorum atrocitate hae fabulae, etiamsi minus accurate enarratae et expositae essent, tamen spectatorum animos vehementissime permovere et percutere posse videbantur.

*) τραγῳδὸν vocat epitome Athen. II p. 35. d. Recentioris aetatis scriptores nonnunquam haec nomina inter se commutasse constat. cf. Welck. Tragg. Gr. p. 1280. Ritter. ad Aristot. Poet. p. 242.

**) Qua de re quum multi alii disputaverunt, tum egit Hermannus de dram. comico satyr. Opusc. I p. 48 sqq. et ad Rhet. Aristot. III, 12. et imprimis Meinekius Hist. crit. multis locis, quos indicavit Welckerus Tragg. Gr. III p. 943. Not. 10, quibus addi possunt p. 430. 503. 525. sqq. 540. cf. Welckerum ipsum l. c. p. 1013. 1052. 1061. all.

***) Scite illum locum explicuit Roetscherus Aristophanes u. s. Zeitalter p. 363 sq.; cf. Ed. Mueller. Gesch. d. Theor. d. Kunst. I p. 232 sq. et C. F. Hermann. Gesch. u. System d. Plat. Philos., qui (I p. 437) scribit: Die einfache Lösung (des scheinbaren Widerspruchs des Sympos. u. d. Republ. über die Einerleiheit oder

Quae quum ita sint et tragicum poetam fuisse Chaeremonem testes perhibeant et antiquiores et graviores, satis probabilis est coniectura, illam de qua modo diximus legem neque ab Chaeremone migratam esse, sed eum quoque in uno eodemque tragicae poesis genere se coercuisse, lapsos vero esse malo errore illos qui eum comicis ascriberent. Ad quam sententiam confirmandam praesidii multum paratum est etiam in fabularum nominibus fragmentisque ipsis. Quae qui inter se contulerit, non aegre sibi persuadebit, ea fere omnia ad tragoediam spectare eiusque artis indicia referre manifestissima.

Attamen nonnihil dubitationis restat de quo dicendum est. Quid enim caussae fuisse statuamus, cur Suidas, in reliquis quae de Chaeremone tradit Athenaeum aperte secutus, poetam dicat comicum quem ille tragicum esse pluribus locis tradiderat? Hermannus quidem (ad Aristot. Poet. I, 12.) Suidam reliquosque adductos fuisse suspicatur eo, quod suaviores quam tristiores poetae fabulae visae essent; idem fere statuit Friebel. p. 79. cf. Meinek. Hist. crit. p. 518. Ritter ad Aristot. Poet. p. 87. Hoffmannus errorem inde natum putat, quod Suidas apud Athenaeum primo loco inciderit in Traumatiam, quod quidem comoediae est argumentum ab Antiphane et Alexide, quantum scimus, tractatum. Sunt autem isti potissimum versus ex Traumatia ab Athen. XIII p. 562. f. allati de quo loco cap. seq. disputabimus, qui magnam dubitationem iniiciant; ad eos accedunt duo fragmenta Chaeremoni tributa ab Stobaeo Floril. LXXIX, 31.

βεβαιοτάτην ἔχε τὴν φιλίαν πρὸς τοὺς γονεῖς.

et Floril. LXVIII, 22.

*γυναῖκα θάπτειν κρεῖττόν ἐστιν ἢ γαμεῖν**).

Eiusmodi versibus locum fuisse in tragoedia non erit qui sibi persuadeat; neque pro satyrico dramate haberi potest ille Traumatias Chaeremoni ascriptus, quum fabulae integer titulus fuerit *Ὀδυσσεὺς Τραυματίας.* Nisi igitur cum Meinekio statuas, falso illos Traumatiae versus, qui essent Alexidis comici poetae, ab Athenaeo tributos esse Chaeremoni, habes profecto quo Suidae reliquorumque testimonium dicas quodam modo confirmari.

Neque praetermittendum est, non prorsus deesse quae severam illam legem de qua supra diximus recentiore quidem aetate ab uno alterove poetarum migratam esse arguant. Nolumus enim huc referre, quod iam Aeschylus, Sophocles, Euripides multique alii tragicorum poetarum etiam lyricam poesin attigerunt neque solum elegiis et paeanibus, sed etiam dithyrambis scribendis operam navarunt, ut Ion, Hieronymus, Dicaeogenes, quibus teste Athen. IX p. 374. a. etiam comicus accensendus poeta est Anaxandrides, neque quod Sophocles, ut etiam Lasus, de arte sua quaedam commentatus est; quamquam ea quoque res nostrae opinioni quodam modo favet. Nolo commemorare Simonidem et Pindarum, quorum alteri etiam

---

Verschiedenheit des Komödien- und Tragödiendichters) ist, dass die gemeine Ausübung stets nur einen einzelnen Gegenstand behandeln kann, während das Wissen auch die entgegengesetztesten gleichmässig umfasst. Eadem de re vide quae disputaverunt praeter alios A. Guil. Schlegelius Dramaturg. Vorless. I p. 270, Boeckhius de trag. Gr. pr. p. 216, Bohtzius die Idee des Tragischen p. 50, Welckerus Tragg. Gr. p. 897.

*) cf. frg. dub. IV et V. Neque ad tragicam gravitatem admodum comparati videntur versus quo sexhibebimus inter fragm. inc. I et II.

τραγῳδίαι, alteri δράματα τραγικὰ attribuuntur; qua de re cf. Welcker. Tr. Gr. p. 1290 et 1292. Sed novimus homines Graecos, ante Alexandri Magni tempora, in diversissimis litterarum generibus occupatos, ut Hippiam, de quo cf. Plat. Hipp. min. p. 368. C., Critiam, qui utraque excelluit oratione variaque opera condidit, Polyidum sophistam, si quidem cuius Iphigeniam citat Aristoteles idem est qui clarissimis dithyramborum scriptoribus adnumeratur (qua de re cf. Welcker. Tr. Gr. p. 1043. Ulrici. Gesch. d. hellen. Dichtkunst. II p. 610.), Ionem, quem licet duplex patria quodam modo excuset, inter poetas primum censemus qui artos illos limites aperte transgressus sit. Etiam Cleophon tragicus scripsit teste Aristotele (de Soph. El. 15, 5) Mandrobulum, quod poema qualecunque fuit ad tragicam certe artem non referendum est; sic Nicochares poeta comicus composuit, Ἡλιάδα quod carmen fabulis eius accensendum esse negat Meinekius Hist. crit. p. 256; neque Dicaeogenis tragici Cypria, quae Aristoteles (Poet. XVI.) citat, tragoediam fuisse valde probabile est. cf. Ritter. ad l. c. p. 199. Sed haec quidem incerta sane sunt minimeque indubia.

Sophistas autem et rhetores, quorum doctrina artesque, ut omnia litterarum genera, ita inde ab Euripide etiam tragoediam occupassent, tandem ipsos ad tragicam artem factitandam se contulisse, ut Astydamantem, Aphareum, Theodectem, alios, nemini mirum videri potest. Sed nobis hoc quidem loco quaerendum est de tragoedia tantum atque comoedia. Quemadmodum autem dithyrambus ille recentior sive Atticus, diversa lyricae poesis genera in se complexus, paullatim sese ad dramatis quandam speciem conformarat, ut in Philoxeni Cyclope agebatur res iustaeque partes erant inter diversas personas distributae, qua de caussa ab aliis drama diceretur et poeta referretur inter τραγῳδιδασκάλους: sic etiam tragoedia, antea strenue ab comoediae finibus separata, postero tempore magis a pristina severitate ad huius quandam levitatem deflexit et hilaritatem: ad quam rem quasi viam patefecit ipsum illud genus ex quo orta tragoedia est, drama dico satyricum, quod forma quidem et specie diversum, re vera magnam cum comoedia cognationem habet. Eo autem nomine iam ab veteribus notatas esse Euripidis Alcestin et Orestem fabulas constat, et Alcestin quidem a poeta in locum satyrici dramatis suffectam esse certo testimonio scimus*). Euripides enim quum ad communis potissimum vitae rationem tragoedias suas conformaret hominesque effingeret quales essent, non quales deberent esse: fieri non potuit quin idem cum in aliis rebus tum vero in tota compositione ab cothurni gravitate delaberetur et ad comoediae indolem nonnunquam propius accederet. Aliae quoque eius fabulae, ut Helena, Electra, demonstrant quantopere poeta, spectatorum auribus ac studiis indulgens, omnia direxerit ad hilarem laetumque exitum atque dedita opera ad insperatam rerum conversionem composuerit. Eiusmodi autem fabulae exitum etsi nos non censemus ab natura tragoediae prorsus abhorrere, tamen valde probamus quod statuit Aristoteles (Poet. XIII), eam voluptatem non tragoediae, sed potius comoediae esse propriam. Et Helenam certe fabulam non ita longo intervallo distare ab Menandri comoedia facile apparet**). Ut autem Euripides saepe invitus ad comoediam delabitur quum satis ridi-

*) De Alcestide vide quae eam in rem acute disputavit Glnmius de Eurip. Alcest. p. 52 sqq. cf. Welcker. Gr. Tragg. II p. 635. et Firnhaberus: Ueber das Komische in der Tragoedie (Zeitschr. f. AW. 1840. p. 164 sqq.).

**) Notum est A. Guil. Schlegelii de ea iudicium, de quo cf. Pflugk. praef. ad hanc fab. p. 10, qui Euripidem

cula fingit, ita ne hoc quidem tragoediae dignitati accommodatum est quod saepe de se ipse spectatores aperte commonet (cf. Polluc. IV, 16. 111 sq.). Quid, quod orationes eius tragoediis insertae ipsae nonnunquam quendam parodiae lusum praebent, ut in Oreste, Hippolyto aliisque fabulis cerni licet, neque idem dubitavit vel adeo certos notare homines qui etiamtum in republica versarentur, ut Cleophontem (cf. Schol. ad Or. v. 891). Neque postero tempore tragicos poetas ab celebrium hominum irrisione abstinuisse scimus*). Quae alia in hac caussa possunt afferri, veluti quod ab traditis fabulis ad ficta argumenta Agathonis aliorumque recessit tragoedia, ea licet non minus gravia hoc loco sciens praetermitto. Sunt autem haec omnia documento, artos illos limites qui primitus inter distincta poesis genera intercederent, iam inde ab Euripide etiam in tragoedia ita relaxatos fuisse atque deinceps fere sublatos, ut ipsis tragicis poetis facilis quidam ad comoediam aditus pateret**).

Neque de omnibus omnino poetis qui iidem et tragoedias et comoedias scripsisse feruntur liquido patet, num id grammaticorum tantum incuriae atque errori tribuendum sit; neque omnem dubitationem exemit Meinekius, quamquam de plerisque rem confecit. Quid, quod ipse vir clarissimus sequentibus quidem temporibus legem illam passim migratam esse concedit exemplum afferens Philostrati Lemnii et Nicolai Damasceni (Hist. crit. p. 503), quibus alia adiungi possunt. cf. Welcker. p. 1268 sq. p. 1323. Quamquam apud eos sane temporis habenda est ratio. Sed vel de Ione quem etiam comoedias scripsisse tradit Schol. ad Aristoph. Pac. v. 830, eiusmodi dubitationem iniici posse contra Nieberdingium demonstravit Welckerus p. 943 sq.; eadem suspicio cadit in Philoclem, de quo quae disputavit Meinekius p. 521 sq., ipse non diffitetur omnia admodum dubia esse, atque etiam in Timoclem, comicum quidem poetam, quem eundem tragoediae scriptorem perhibet Athenaeus (IX p. 407. b); de alio enim Timocle, tragico poeta, quem a comico distingui verbis: *ἦν δὲ καὶ τραγῳδίας*, censet Meinekius (p. 430), nemo veterum prodidit. Qua de caussa etiam Bernhardyus (Synt. Gr. p. 14) Timoclem primum ex comicis fuisse dixit qui simul tragicus fuisset. Calliae, qui poeta antiquae ascribendus comoediae est, *γραμματικὴ τραγῳδία* nescio an hoc loco in quaestionem vocari possit, quum quod eius operis consilium fuerit non satis constet; certe aliquam

---

Helena novum illud genui inchoasse statuit inter tragoediam comoediamque interiectum. Neque Firnhaberus, acer ille Euripideae artis defensor, potest quin concedat (Zeitschr. f. AW. 1839. p. 13 sq.) hanc fabulam, si quam aliam, comoediae indoli ex parte quidem esse propiorem eique insertas scaenas a prisca tragoediae dignitate prorsus alienas. Qua de caussa eidem probabile videtur, Helenam quoque, ut Alcestin, quartum in tetralogia locum obtinuisse; de aliis Euripidis fabulis eandem suspicionem movit Welckerus Tragg. Gr. II p. 751. 767. De Oreste cf. eund. Welcker. l. c. p. 532; etiam p. 477. 580.

*) Sic Dionysius in dramate derisit Platonem philosophum. cf. Tzetz. Chil. V, 182. Meinek. Hist. crit. p. 525. p. 438.

**) In sermonibus sententiisque declarandis quantopere Euripides consentiat cum Menandro, qui illum praecipue admirabatur et imitabatur studiossisime, inter omnes constat et demonstravit Meinekius Frg. com. gr. IV p. 706 sqq. Quam multa autem contulerint ad immutandam priscam tragoediae indolem, praeter alios egregie exposuit Gruppius Ariadn. p. 747. p. 756 sq. idemque iure verum tragoediae finem atque exitum esse statuit ipsam Menandri comoediam. cf. O. Mueller Lit. Gr. II p. 280 sq. Etiam Bernhardyus Synt. Gr. p. 14. N. 29 in universum de recentioris tragoediae poetis scribit: *Von ihnen war der Uebergang zur Verbindung der Tragödie mit der Komik unmittelbar gegeben.*

quidem operam, etsi forte ludicram, eum illo poemate tragoediae navasse credibile est. Quae quum ita sint, comprobes et fortasse in alios quoque poetas valere dicas quod de Sositheo disputans contra Meinekium monuit Welckerus (p. 1253 N. 29): *Doch kann die richtigste Bemerkung und Unterscheidung auch zu sehr auf die Spitze getrieben werden.*

Haec autem disputavimus, non ut illius legis fidem impugnaremus, Platonis nimirum totiusque antiquitatis auctoritate confirmatam; quae enim repugnare ei aperte videantur, ea nos non fugit perpauca esse minimeque indubia; sed ut ostenderemus, dubitari quidem posse num etiam recentiori illa de qua quaerimus aetate lex ista adeo valuerit, ut ad unum omnes complexa poetas nullam unquam admiserit exceptionem, neque fieri ullo modo potuerit, ut tragicus Graecorum poeta antiquum morem, ipsa litterarum totiusque temporis condicione iam fere solutum, transgressus in comicae poesis quasi provinciam deferretur. Quam late autem tragoediae nomen eo tempore patuerit, ostendit Theodectis fabula Mausolus inscripta, de qua monuit Lobeck. Aglaopham. p. 977, ab Welckero citatus Tragg. Gr. III p. 1081. cf. 1289. 1291.

Sed ut iam revertatur unde digressa oratio est, de Chaeremone si quis eiusmodi suspicionem animo conceperit, habet profecto quo eam ut non prorsus improbabilem tueatur. Quamquam de hoc poeta nosmetipsi non ita statuendum existimamus, ut propter suspectos illos Traumatiae versus comicis accenseatur poetis; neque Suidae reliquorumque testium tanta est in hac re auctoritas, ut eos in fraudem delapsos praefracte negemus.

At quis miretur, si Chaeremo in eadem via, quam in Alcestide, Helena aliisque fabulis ingressus esset Euripides, paullo longius processerit. Nam dramata eius omnis hilaritatis et festivitatis plena fuisse etiamnunc fragmenta luculenter demonstrant atque etiam fabularum tituli quidam, ut Achilles Thersitoctonus, Dionysus, Io arguunt, ita ut omnino poeta ad graves illos quos tragoedia requirit affectus excitandos minime propensus aut ingenio suo ductus fuisse videatur. Singulae quoque quae asservatae sunt sententiae partim eum colorem habent, ut Menandri aut Philemonis simillimae sint et cum comicorum poetarum dictis facile commutentur (cf. frg. inc. VII. XIII. XIX. XX. XXI. cf. I. II), quamquam idem in Euripidem cadit*). Sed vel adeo in artificioso dicendi genere quod secutus Chaeremo est, etsi diversissimo illo ab comoediae simplicitate et ad vulgaris sermonis solutaeque orationis virtutes magis composito, aliquid est in quo poetam cum affectare videas tragoediae dignitatem et gravitatem, ipsum ultro deferri dicas ad tragicae artis quendam parodiae lusum, quo comici poetae tragicorum inepta orationis artificia riderent. Accedit autem, id quod longe gravissimum videtur, quod idem Chaeremo scripsit Centaurum, quo in opere diversa numerorum et poesis genera confusa fuisse Aristoteles et Athenaeus aperte testantur; qua de re cap. VII et ad Centauri fragmenta exponemus.

Etiamsi igitur veras Chaeremonem comoedias composuisse non admodum probabile sit neque poeta eo pacto in comicorum poetarum numero sit habendus, tamen eius dramata ita

*) Menandrum, ut multa ille ex Euripide mutuatus est, ita etiam ex Chaeremonis fabulis quaedam desumpsisse coniicias ex Achill. fab. frg. II. Eiusdem fabulae unum versum (frg. I) in usum suum convertit Nicostratus comicus. In Menandri sententiis monostichis ex Chaeremonis fragmentis exhibentur frg. inc. X et XIV; cf. frg. dub. IV. VI. Quamquam cum illa sylloge e diversis poetis consarcinata sit, horum rationem minus certam esse facile concedimus Meinekio Frg. com. Gr. IV p. 708; neque mirum est eiusmodi sententias vulgares apud plures poetas reperiri easdem aut pluribus attribui.

videntur fuisse comparata, ut nomine quidem tragoediae essent, re autem vera ad comoediae indolem propius accederent. Fuit igitur poeta et nomine et arte qualis tunc quidem erat tragicus, sed qui indolem rationemque fabularum spectanti facile comicus videri posset.

CAPVT SEXTVM.

DISPVTATVR DE NVMERORVM RATIONE.

Versuum numeros quales fecerit Chaeremo tum ex fragmentis licet coniicere tum Aristotelis Athenaeique quoddam ea de re testimonium superest. Inde autem quum potissimum pendeat illa quaestio quo iure Chaeremo comicus vocetur poeta, de metris paullo accuratius commentandum est.

Poeta quamquam multo post Ol. LXXXIX et XC vixit*), numeros tamen, quantum quidem colligi ex fragmentis potest, omnino fecit elegantes et ad tragicam gravitatem satis compositos. Qua de re minime audiendus est Gruppius (Ariadn. p. 565) neque Hoffmannus (l. c. p. 365), quos secutum esse Welckerum (p. 1084) miror. Nempe ex locis aperte corruptis argumentum peti non potest quo poetam negligentiae aut levitatis arguamus. Exemplo imprimis est fragmentum ex Oeneo fabula servatum, cuius in XVII versibus nihil fere deprehendas quo metricam rationem ab tragico neglectam dicas. Reperiuntur in eo perrarae solutiones (tres tantum dactyli, quattuor tribach., anapaesti nulli), contra saepissime admissi spondei (in prima sede X, in tertia VIII, in quinta, sed sine caesura, II), nusquam vero in pari sede; v. 10 puris iambis constat. Eandem metrorum rationem vides etiam in reliquis fragmentis observatam fere omnibus:

1. Spondeus in iis admissus prima et tertia sede saepissime, etiam quinta, sed non nisi illa censurae lege de qua admonuit Porsonus strenue observata.

2. Tribrachorum usus contra rarissimus, ita ut vel ea in re poeta magis prioris aetatis tragicos secutus esse videatur; in quinto pede nusquam reperitur.

3. Idem valet in dactylum, quem fragmenta nusquam in quinto pede exhibent, sed tantum in tertio atque primo.

4. Etiam anapaestis usus poeta est perraro neque iis nisi in prima sede et uno eodemque vocabulo (Alphes. v. 4; Dionys. frg. II et III; Io. Centaur. II v. 1).

Praetermisimus autem in his locos aperte corruptos, ad quos referendi sunt Alphesib. v. 1 et 2; frg. inc. XV v. 3, XXIII, et leni coniectura sanatos, ut Oen. v. 1 et v. 15.

Sed tamen restant versus nonnulli Chaeremoni ascripti, in quibus metricam tragoediae rationem aperte videas neglectam. Qui quum perpauci sint, facilis est suspicio, poetam cuius

*) De mutatione eo tempore in re tragica facta constat primum monuisse Hermannum. cf. eius Opusc. I p. 135; reliquos locos collegit Zirndorferus de chronol. fabularr. Eurip. p. 3. N. 4, attulit etiam Welckerus Tragg. Gr. p. 916. cf. Bernhard. Synt. Graec. p. 13. N. 28.